

Paulina Milewska
Sekcja Promocji, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego
Fundacja Normalne Miasto — Fenomen
paulina.milewska@lib.uni.lodz.pl

Projekty bibliotek w Programach Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Streszczenie: W artykule zostały przedstawione wszystkie programy grantowe Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, do których aplikować mogą biblioteki różnego typu. Przegląd zawiera porównanie poszczególnych priorytetów oraz zasad składania i oceny wniosków. W artykule przedstawiono przykładowe projekty, zaaprobowane przez grantodawcę w ubiegłych latach w ramach otwartych naborów. Ze szczególną uwagą autorka opisuje program najczęściej wybierany przez biblioteki — Promocja Literatury i Czytelnictwa, priorytet Promocja czytelnictwa. Artykuł zawiera informacje o programach na rok 2015, a także dane dotyczące złożonych i dofinansowanych projektów z 2014 r.

Słowa kluczowe: programy MKiDN; promocja czytelnictwa; granty; dotacje; dofinansowania dla bibliotek

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego to oferta stworzona dla różnego typu instytucji kultury, zarówno tych z sektora publicznego, jak i w niektórych przypadkach dla podmiotów komercyjnych czy organizacji pozarządowych. Na stronie internetowej ministerstwa¹ można prześledzić historię tych dotacji od roku 2008. W ciągu siedmiu lat programy ulegały zmianom — modyfikowano nie tylko kwoty przeznaczone na konkretne priorytety, lecz także cele, strategie czy ogólne zasady przyznawania dofinansowań. Program Promocja Czytelnictwa w 2008 r. był podzielony na trzy priorytety: priorytet 1. Rozwój księgozbiorów bibliotek, priorytet 2. Rozwój sektora książki i promocja czytelnictwa, priorytet 3. Rozwój czasopism kulturalnych. Obecnie program ten nazywa się Promocja Literatury i Czytelnictwa, zmieniono też priorytety wchodzące w jego skład.

Informacje przedstawione w artykule² dotyczą ostatniej edycji programów — z pierwszym naborem w ostatnim kwartale 2014 r. i drugim naborem w pierwszym kwartale 2015 r. Zaprezentowano wyłącznie te programy i priorytety, do których aplikować mogą różnego typu biblioteki. Przegląd rozpoczyna najpopularniejszy wśród bibliotek program Promocja Literatury i Czytelnictwa. W kolejnej części artykułu zaprezentowane zostały również inne propozycje MKiDN.

¹ Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-z-lat-ubieglych/programy-mkidn-2013.php>.

² Artykuł napisano z wykorzystaniem fragmentów tekstów autorki opublikowanych w serwisie bibliosfera.net na licencji CC BY. Zob. MILEWSKA, P. Granty dla bibliotek – gdzie aplikować w listopadzie (cz. 2) . W: *bibliosfera.net* [on-line], [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://paula.bibliosfera.net/2014/11/granty-dla-bibliotek-gdzie-aplikowac-w-listopadzie-cz-2/> oraz MILEWSKA, P. Granty dla bibliotek – gdzie aplikować w listopadzie (cz. 3) . W: *bibliosfera.net* [on-line], [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://paula.bibliosfera.net/2014/11/granty-dla-bibliotek-gdzie-aplikowac-w-listopadzie-cz-3/>.

Program Promocja Literatury i Czytelnictwa

Program Promocja Literatury i Czytelnictwa składa się z czterech priorytetów: Literatura, Czasopisma, Promocja czytelnictwa, Partnerstwo publiczno-społeczne. Jest to najczęściej wybierany przez biblioteki program, co wynika z tego, że jego cele strategiczne są bardzo zbliżone do celów realizowanych przez biblioteki różnego typu.

W trzech pierwszych priorytetach udział mogą brać wszystkie biblioteki będące samorządowymi instytucjami kultury (z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra i jednostki samorządu terytorialnego) oraz organizacje pozarządowe (np. stowarzyszenia działające przy bibliotekach) czy podmioty prowadzące działalność gospodarczą. W czwartym priorytecie wnioskodawcą musi być organizacja pozarządowa, która projekt realizować będzie w partnerstwie z biblioteką. Operatorem programu jest Instytut Książki.

Priorytet Literatura

W ramach tego priorytetu można pozyskać dofinansowanie do wydania utworów niedostępnych na rynku księgarskim (w tym nowych opracowań krytycznych i nowych tłumaczeń na język polski). Możliwe formaty publikacji to: książka drukowana, e-book, audiobook, książka dla niewidomych i słabowidzących. Projekty mogą dotyczyć wydawania literatury w języku polskim (w tym tłumaczeń z innych języków). Warunkiem koniecznym otrzymania grantu jest wydanie książki z nadanym numerem ISBN.

W regulaminie konkursu można przeczytać, że [...] *strategicznym celem priorytetu jest podnoszenie poziomu świadomości literackiej i uzupełnienie rynku wydawniczego poprzez dofinansowywanie wartościowych, niekomercyjnych publikacji literatury polskiej i światowej*³. Grantodawca zatem dofinansowuje publikację ambitnych dzieł literackich, definiując je jako te, które nie mają szans na wydanie komercyjne.

Warto przyrzeć się także kryteriom oceny wniosku. Komisja składająca się z grupy ekspertów (można poznać skład komisji z poprzedniej edycji⁴) przygląda się projektom, mając na uwadze trzy kategorie ocen: wartość merytoryczną, zgodność ze strategicznymi celami priorytetu oraz wartość organizacyjną. Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 100. W poprzedniej edycji dofinansowanie dostały projekty, które oceniono na co najmniej 70,8 pkt. oraz dodatkowo 15 projektów gorzej ocenionych (z odwołania). Biblioteki złożyły osiem wniosków, połowę z nich dofinansowano (co ciekawe wszystkie cztery dofinansowane projekty złożyła Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu).

³ Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 1 – Literatura [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 1 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141001Promocja_literatury_i_czytelnictwa_%E2%80%93_priorytet_1-Literatura.pdf.

⁴ Skład zespołu eksperckiego na rok 2014 ds. Literatury [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2014/dokumenty/20140319Zespol_sterujacy-Literatura.pdf.

Najwięcej punktów może zapewnić wysoka ocena merytoryczna — łącznie 60. Komisja bierze pod uwagę wartość literacką utworu (25 pkt.) oraz jego znaczenie dla rozwoju kultury literackiej w Polsce (25 pkt.). Oceniany jest również poziom edycji i redakcji książki (10 pkt.). Po 10 pkt. można uzyskać także w ocenie strategicznej — punktowany jest tu potencjał organizacyjny wydawcy, premiowane są też pierwsze wydania utworów danego autora w języku polskim oraz książki dla dzieci.

Budżet priorytetu wyniósł w 2014 r. ok. 3 500 000 zł. Minimalna wnioskowana kwota dotacji musiała osiągnąć 5000 zł, a maksymalna 20 000 zł z wkładem własnym na poziomie 25% i 40 000 zł z wkładem własnym na poziomie 50%.

Poniżej wymieniono przykładowe projekty dofinansowane w 2014 r.:

- „Lewe strony widoków” Jerzego Ficowskiego⁵;
- „Pamiętka z celulozy” Marcina Senddeckiego⁶;
- Tom 11 „Dzieł zebranych Stanisława Ignacego Witkiewicza”, pod red. Janusza Deglera⁷.

Priorytet Promocja czytelnictwa

W ramach tego priorytetu można pozyskać dofinansowanie:

- kampanii społecznych, edukacyjnych i promocyjnych,
- festiwali literackich,
- wydarzeń literackich i promocji nowości wydawniczych,
- cyklicznych audycji telewizyjnych (co najmniej 3 odcinki),
- cyklicznych audycji radiowych i internetowych (co najmniej 3 odcinki).

Według regulaminu [...] *strategicznym celem priorytetu jest wspieranie wartościowych form promowania czytelnictwa, zarówno poprzez dofinansowywanie innowacyjnych szeroko zakrojonych programów promujących powszechne praktyki czytelnicze, jak i poprzez wsparcie dla przedsięwzięć promujących najbardziej znaczące zjawiska literatury współczesnej*⁸.

⁵ Jerzy Ficowski – Lewe strony widoków. W: *Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu* [on-line]. Poznań: WBPiCAK, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://wbp.shoparena.pl/pl/p/Jerzy-Ficowski-Lewe-strony-widokow/351>.

⁶ Marcin Senddecki – Pamiętka z celulozy. W: *Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu* [on-line]. Poznań: WBPiCAK, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://wbp.shoparena.pl/pl/p/Marcin-Senddecki-Pamietka-z-celulozy/349>.

⁷ 75. rocznica śmierci Stanisława Ignacego Witkiewicza. W: *Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu* [on-line]. Poznań: WBPiCAK, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.piw.pl/fragmety/kolejne_tomy.htm.

⁸ *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 1 – Promocja czytelnictwa* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 1 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141009Promocja_literatury_i_czytelnictwa-priorytet_2-Promocja_czytelnictwa.pdf.

Z 437 wniosków zgłoszonych w poprzedniej edycji (blisko 1/3 wniosków złożyły biblioteki) dofinansowanie otrzymało 75 projektów, z czego 23 przygotowane przez biblioteki. Próg, od którego przyznawano dotacje to 83,80 pkt. Warto jednak zauważyć, że projekty o dużo niższej punktacji, po złożeniu odwołania również otrzymały środki (na podstawie indywidualnej oceny odwołania przez ministra, w oderwaniu od uzyskanej punktacji – w ten sposób środki przyznano 39 instytucjom. Oznacza to, że ponad połowę dofinansowanych stanowią wnioski z odwołania). Najniżej oceniony z dofinansowanych projektów uzyskał 68,60 pkt.

Komisja⁹ ocenia wnioski kierując się „kryterium oceny wartości merytorycznej” (30 pkt.). Punkty można uzyskać za „wartość merytoryczną projektu”, co trudno zinterpretować, ponieważ oznacza to, że wartość merytoryczna projektu jest oceniana na podstawie wartości merytorycznej projektu. Pozostałe 30 pkt. może zostać przyznane za „stopień wykorzystania wartościowej literatury w projekcie” (15 pkt.) oraz „oryginalność i spójność koncepcyjną projektu, potencjał promocyjny projektu oraz zastosowanie przez wnioskodawcę działań adekwatnych do oczekiwań docelowych grup odbiorców”¹⁰ (kolejne 15 pkt.). Nieco bardziej klarowne są kryteria oceny strategicznej. Tu można uzyskać po 10 pkt. za: „kompleksowość projektu i jego zbieżność z celami działalności wnioskodawcy”, „promowanie literatury wśród dzieci i młodzieży” oraz „potencjał organizacyjny wnioskodawcy”¹¹. Budżet priorytetu wyniósł ok. 5 000 000 zł. Minimalna wnioskowana kwota dotacji została ustalona na 5000 zł, a maksymalna od 60 000 zł do 500 000 zł, w zależności od rodzaju zadania¹².

Poniżej podano przykładowe projekty dofinansowane w 2014 r.:

- Konkurs „Książka Roku Polskiej Sekcji IBBY”¹³,
- Międzynarodowy Festiwal Literacki Sopot¹⁴,
- X Sosnowieckie Dni Literatury¹⁵.

⁹ *Skład zespołu eksperckiego na 2014 r.* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2014/dokumenty/20140319Zespol_sterujacy-Promocja_czytelnictwa.pdf

¹⁰ *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 1 – Promocja czytelnictwa* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 10 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141009Promocja_literatury_i_czytelnictwa-priorytet_2-Promocja_czytelnictwa.pdf.

¹¹ Tamże.

¹² *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja literatury i czytelnictwa – priorytet 2 – Promocja czytelnictwa* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 5–6 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141009Promocja_literatury_i_czytelnictwa-priorytet_2-Promocja_czytelnictwa.pdf.

¹³ Ogłaszamy konkurs Książka Roku Polskiej Sekcji IBBY. W: *Polska Sekcja IBBY* [on-line]. Warszawa: Polska Sekcja IBBY, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.ibby.pl/?p=2007>.

¹⁴ *Literacki Sopot* [on-line], [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.literackisopot.pl/>.

¹⁵ *X Sosnowieckie Dni Literatury 6 maja–4 czerwca 2014* [on-line]. Sosnowiec: MBP, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.biblioteka.sosnowiec.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=189:program&catid=96&Itemid=1181.

Priorytet Partnerstwo publiczno-społeczne

W ramach tego priorytetu można pozyskać dofinansowanie na bardzo konkretne cele:

- zorganizowanie i prowadzenie wolontariatu na rzecz biblioteki,
- zorganizowanie i przeprowadzenie w ciągu roku co najmniej sześciu spójnych ze sobą działań aktywizujących lokalną społeczność wokół biblioteki,
- organizowanie i przeprowadzenie jednego, jednodniowego wydarzenia promującego bibliotekę wśród członków lokalnej społeczności („święto biblioteki”)¹⁶.

Ponieważ [...] *strategicznymi celami priorytetu są aktywizacja lokalnej społeczności wokół biblioteki publicznej jako ważnej instytucji kultury w gminie oraz wzmocnienie znaczenia biblioteki jako miejsca integracji życia społeczności lokalnej*¹⁷, to grantodawca określił tutaj odrębne zasady dotyczące podmiotów uprawnionych do uzyskania dotacji. Wniosek składa organizacja pozarządowa działająca w partnerstwie z biblioteką, która spełnia kilka dodatkowych warunków¹⁸.

W ubiegłym roku w priorytecie zgłoszono tylko 91 wniosków, z których 28 otrzymało dofinansowanie (trzy z odwołania), a próg punktacji wynosił 71,80 pkt. Tutaj również komisja ocenia wartość merytoryczną projektu biorąc pod uwagę wartość merytoryczną projektu (dodano jednak małą podpowiedź „w tym wykorzystanie najciekawszych zjawisk literackich”) — w kryterium można uzyskać 20 pkt. Pulę kolejnych 20 pkt. przyznaje się za *oryginalność działań służących realizacji zadania oraz ich dostosowanie do potrzeb lokalnej społeczności*. Na 10 pkt. komisja może ocenić *spójność i komplementarność wszystkich trzech elementów zadania oraz koncepcję promocji zadania*¹⁹.

Budżet priorytetu wyniósł ok. 1 000 000 zł. Minimalna wnioskowana kwota dotacji mogła wynieść 10 000 zł, a maksymalna 30 000 zł (przy wkładzie własnym na poziomie nie mniejszym niż 10%).

Przykładowe projekty dofinansowane w 2014 r.:

- Biblioteka — dodaj do ulubionych²⁰,
- Wariacje na temat...²¹,
- BiblioFeel²².

¹⁶ Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 4 – Partnerstwo publiczno-społeczne [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 2 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20150317_Promocja_literatury_i_czytelnictwa-priorytet_4-Partnerstwo_publiczno-spoleczne.pdf.

¹⁷ Tamże, s. 1.

¹⁸ Tamże, s. 2.

¹⁹ Tamże, s. 9.

²⁰ Biblioteka – dodaj do ulubionych [on-line]. Rokietnica: Fundacja IBRAS, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://ibras.org/o-nas/projekty/biblioteka-dodaj-do-ulubionych/>.

²¹ Wariacje na temat... – projekt [on-line]. Żelów: BPMiG, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://bibliotekazelow.blogspot.com/2014/09/wariacje-na-temat-projekt.html>.

²² BiblioFeel. Projekt integrujący bibliotekę i społeczność lokalną [on-line]. Kalisz Pomorski: BP, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://biblio-feel.blogspot.com/>.

Priorytet Czasopisma

Strategicznym celem priorytetu Czasopisma jest wspieranie najbardziej znaczących ogólnopolskich czasopism kulturalnych. Grantodawca dofinansowuje wydawanie tytułów o profilu artystycznym i literackim, prezentujących różne dziedziny twórczości oraz rozwijających wokół nich dyskurs krytyczny. Więcej informacji o tym priorytecie można znaleźć na stronie internetowej ministerstwa²³.

Informacje wspólne dla opisanych priorytetów

Komisja przyznaje każdemu wnioskowi również punkty za wartość organizacyjną. Na tę ocenę składają się:

- ocena profesjonalizmu przygotowania wniosku, w tym rzeczowości i spójności w prezentacji wszystkich elementów wniosku (6 pkt.),
- ocena budżetu przedstawionego we wniosku, w tym w szczególności relacji między wnioskowanym dofinansowaniem a pozostałymi źródłami finansowania zadania (4 pkt.)²⁴.

Warto zwrócić uwagę, że drugie kryterium jest ściśle powiązane z tym, jak wysoki zaofertuje się wkład własny. Im mniej środków (procentowo) do projektu dołoży ministerstwo, tym więcej punktów uzyska w tym kryterium wniosek.

Warto zapoznać się również z tabelami kosztów kwalifikowanych, tym bardziej, że w każdym z opisanych powyżej priorytetów można zabudżetować wynagrodzenia dla osób pracujących przy projekcie²⁵.

Wnioski składa się za pośrednictwem internetowego systemu EBOI²⁶. Do tej pory wyznaczano terminy do 30 listopada (I nabór) oraz — jeżeli zostaną środki — do 31 marca kolejnego roku (II nabór). W praktyce drugi nabór ogłaszany jest niezwykle rzadko. W projektach należy zaplanować harmonogram działań (okres kwalifikowalności to jeden rok kalendarzowy, z wyjątkiem zadań wieloletnich) oraz budżet (zawierający odpowiedni procent finansowego wkładu własnego). Wszystkie wnioski w programie podlegają najpierw ocenie formalnej (błąd formalny wyklucza wniosek z oceny merytorycznej).

²³ Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 3 – Czasopisma [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141020Promocja_literatury_i_czytelnictwa_%E2%80%93_priorytet_3_%E2%80%93_Czasopisma.pdf.

²⁴ Zob. Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 2 – Promocja czytelnictwa [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 10-11 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141009Promocja_literatury_i_czytelnictwa_priorytet_2-Promocja_czytelnictwa.pdf.

²⁵ Zob. tamże, s. 9–10.

²⁶ Elektroniczne Biuro Obsługi Interesanta [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <https://esp.mkidn.gov.pl>.

Pozostałe programy MKiDN

Opisane poniżej konkursy są kierowane do poszczególnych typów bibliotek, więc grono ich odbiorców jest węższe w porównaniu z zaprezentowanymi wcześniej. Cele strategiczne tych programów w mniejszym stopniu pokrywają się z celami podstawowymi funkcjonowania bibliotek, ale niektóre z placówek mogą być nimi zainteresowane ze względu na charakter gromadzonego księgozbioru czy prowadzenie szerokiej działalności animacyjno-kulturalnej lub edukacyjnej.

Program Edukacja

Program składa się z trzech priorytetów: Edukacja kulturalna, Edukacja artystyczna oraz Edukacja medialna i informacyjna. Mogą w nich brać udział m.in. samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra i jednostki samorządu terytorialnego) i organizacje pozarządowe, a także inne podmioty, w zależności od wybranego zadania.

Priorytet Edukacja kulturalna²⁷ przewiduje wspieranie działań edukacyjno-animacyjnych, stymulujących kreatywność i aktywizujących twórczo uczestników reprezentujących wszystkie grupy wiekowe i społeczne oraz przedsięwzięć artystycznych dla dzieci i młodzieży, kształtujących potrzebę stałego uczestniczenia w życiu kulturalnym. Instytucją zarządzającą priorytetem jest Departament Szkolnictwa Artystycznego i Edukacji Kulturalnej. MKiDN przeznaczyło na ten priorytet 15 000 000 zł. W ubiegłym roku na 40 projektów zaproponowanych przez biblioteki dwa otrzymały dofinansowanie.

Priorytet Edukacja artystyczna²⁸ powstał z myślą o dofinansowaniu organizacji kursów mistrzowskich, warsztatów i plenerów służących doskonaleniu umiejętności artystycznych uczniów, studentów oraz absolwentów szkół i uczelni artystycznych. Operatorem priorytetu jest Departament Szkolnictwa Artystycznego i Edukacji Kulturalnej, który rozdysponuje pulę 2 500 000 zł.

Priorytet Edukacja medialna i informacyjna²⁹ ma zdecydowanie najwięcej wspólnego z działalnością bibliotek, więc jest dla nich najciekawszy. Zgodnie z regulaminem³⁰ można z tej puli pozyskać dofinansowanie zadań:

²⁷ *Edukacja – Edukacja kulturalna* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/edukacja/edukacja-kulturalna.php>.

²⁸ *Edukacja – Edukacja artystyczna* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/edukacja/edukacja-artystyczna.php>.

²⁹ *Edukacja – Edukacja medialna i informacyjna* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/edukacja/edukacja-medialna-i-informacyjna.php>.

³⁰ *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Edukacja – priorytet 3 – Edukacja medialna i informacyjna* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141009Edukacja-priorytet_3-Edukacja_medialna_i_informacyjna.pdf.

- rozwijających kompetencje medialne, w tym m.in. dotyczących języka mediów, sposobu komunikacji w mediach, kształtowania własnego wizerunku, tworzenia, przetwarzania i prezentowania treści, etyki i prawa związanego z przedmiotowym obszarem, a także bezpiecznego i świadomego korzystania z nowych mediów,
- rozwijających kompetencje informacyjne, w tym m.in. związanych z wyszukiwaniem informacji zgromadzonych w różnych źródłach, krytyczną oceną, przetwarzaniem, prezentowaniem i ich efektywnym wykorzystaniem,
- obejmujących tworzenie, udostępnianie na jednej z wolnych licencji otwartych zasobów edukacyjnych z zakresu edukacji medialnej i informacyjnej wraz z zapoznaniem potencjalnych użytkowników z możliwościami wykorzystania zasobów z poszanowaniem prawa autorskiego, w tym poprzez cykl zajęć e-learningowych lub warsztatowych.

Operatorem priorytetu jest Narodowy Instytut Audiowizualny, a na dofinansowania MKiDN przeznaczyło 2 000 000 zł. Minimalna wnioskowana kwota dotacji to 15 000 zł, a maksymalna 100 000 zł (przy wkładzie własnym na poziomie 25%), do 200 000 zł (przy wkładzie własnym na poziomie 50%). W ubiegłym roku w tym konkursie udział wzięło 5 bibliotek i wszystkie uzyskały dofinansowanie dla swoich projektów.

Przykładowe projekty:

- Bibliocamp 2014³¹,
- „Podaj hasło” — oferta dydaktyczna dla wielkopolskich bibliotekarzy³²,
- Cyfrowe korzenie³³.

Program Dziedzictwo Kulturowe

Wnioski możemy składać w ramach czterech priorytetów: Wspieranie działań muzealnych, Kultura ludowa i tradycja, Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą, Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego. W pierwszym z nich mogą wziąć udział samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra i jednostki samorządu terytorialnego), organizacje pozarządowe oraz kościoły i związki wyznaniowe, w drugim dodatkowo podmioty prowadzące działalność gospodarczą, a w trzecim również archiwa państwowe. W priorytecie czwartym (Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego) nie mogą aplikować same biblioteki, mimo to mogą być nim zainteresowane biblioteki akademickie, których projekty zgłasza ich instytucja macierzysta — uczelnia publiczna.

³¹ Bibliocamp — edukacja medialna — kultura. Podsumowanie projektu. W: *Platforma Kultury* [on-line], [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.platformakultury.pl/artykuly/133685-bibliocamp--edukacja-medialna--kultura-podsumowanie-projektu.html>.

³² „Podaj hasło” – oferta dydaktyczna dla wielkopolskich bibliotekarzy. W: *Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu* [on-line]. Poznań: WBPiCAK, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.wbp.poznan.pl/biblioteka/projekty/gra-planszowa-odkrywcy-internetu-o-bezpieczenstwie-w-sieci>.

³³ *Cyfrowe korzenie* [on-line]. Katowice: Biblioteka Śląska, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.bs.katowice.pl/de/glowna/wiecej/744>.

W ramach priorytetu Wspieranie działań muzealnych³⁴ można ubiegać się o środki na wyposażenie pracowni konserwatorskich oraz same prace konserwatorskie dokumentów archiwalnych. Operatorem programu jest Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, który ma do rozdysponowania 5 500 000 zł. W ubiegłym roku dofinansowanie dostało sześć z 15 zgłoszonych projektów dotyczących konserwacji zbiorów bibliotek. Minimalna kwota dotacji, o jaką można się ubiegać to 40 000 zł. Wkład własny jest wymagany na poziomie 20% w projektach z budżetem do 200 000 zł oraz na poziomie 50% z budżetem do 400 000 zł.

Priorytet Kultura ludowa i tradycja³⁵ umożliwia sfinansowanie m.in. wydania publikacji związanej z kulturą tradycyjną, działań edukacyjnych, popularyzacyjnych oraz animacyjnych. Za priorytet odpowiedzialny jest Departament Narodowych Instytucji Kultury, a pula funduszy do podziału to 4 500 000 zł. W poprzednim roku dotację dostała jedna z sześciu aplikujących bibliotek — placówka pełniąca jednocześnie funkcję centrum animacji kultury.

Na priorytet Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą³⁶ przeznaczono znacznie mniej środków — 400 000 zł. Ta część programu skupia się na zachowaniu i promowaniu polskiego dziedzictwa poza granicami kraju; pieniądze można otrzymać m.in. na działania upamiętniające osoby lub zdarzenia związane z dziedzictwem narodowym poza granicami kraju czy dokumentowanie utraconego i rozproszonego polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą (w tym na badania naukowe i kwerendy biblioteczne). Operatorem priorytetu jest Departament Dziedzictwa Kulturowego. W 2014 r. na 10 projektów dotyczących działalności bibliotecznej, w tym na konserwację zbiorów czy katalogowanie, cztery otrzymały dofinansowanie .

W priorytecie Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego³⁷ można dostać środki na konserwację, digitalizację, udostępnianie i przechowywanie kopii cyfrowych zasobów kultury i dziedzictwa narodowego. Operatorem programu jest Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, do rozdysponowania MKiDN przeznaczyło 3 800 000 zł. W ubiegłym roku na 12 projektów dotyczących digitalizacji zbiorów bibliotek cztery dostały wsparcie finansowe.

Dodatkowo biblioteki mogą ubiegać się o dofinansowanie w priorytetach: Miejsca Pamięci Narodowej³⁸ (jeśli sprawują opiekę nad co najmniej jednym miejscem pamięci), Ochrona

³⁴ *Dziedzictwo kulturowe – Wspieranie działań muzealnych* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/wspieranie-dzialan-muzealnych.php>.

³⁵ *Dziedzictwo kulturowe – Kultura ludowa i tradycja* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/kultura-ludowa-i-tradycyjna.php>.

³⁶ *Dziedzictwo kulturowe – Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/ochrona-dziedzictwa-kulturowego-za-granica.php>.

³⁷ *Dziedzictwo kulturowe – Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/ochrona-i-cyfryzacja-dziedzictwa-kulturowego.php>.

zabytków³⁹ (jeśli posiadają co najmniej jeden zabytek wpisany do rejestru) oraz Ochrona zabytków archeologicznych⁴⁰ (jeśli posiadają tego typu zabytki).

Program Rozwój Infrastruktury Kultury

W ramach priorytetu Infrastruktura kultury⁴¹ o finanse mogą ubiegać się samorządowe instytucje kultury (z wyłączeniem bibliotek mających status samorządowej instytucji kultury, w skład których wchodzi domy kultury, ośrodki kultury, centra kultury i sztuki).

Dofinansowanie można zdobyć na budowę, modernizację i rozwój wyposażenia placówki. Celem priorytetu jest zwiększenie dostępu i atrakcyjności oferty kulturalnej poprzez inwestycje. Budżet priorytetu wynosi 28 000 000 zł, a instytucją zarządzającą jest Departament Szkolnictwa Artystycznego i Edukacji Kulturalnej. W ubiegłym roku z dofinansowania w ramach tego priorytetu skorzystało sześć bibliotek (wnioski złożyło 85).

Program Wydarzenia Artystyczne

W programie⁴² wyodrębniono pięć priorytetów: Muzyka, Teatr i taniec, Film, Sztuki wizualne oraz Promocja kultury polskiej za granicą. Aplikacje mogą składać m.in. samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra i jednostki samorządu terytorialnego) i organizacje pozarządowe, a także inne podmioty, różne w poszczególnych priorytetach.

W tym programie środki można pozyskać głównie na organizację różnego typu wydarzeń kulturalnych i artystycznych, np. festiwali, przeglądów, konkursów, wystaw, przedstawień, spektakli oraz na dokumentację i popularyzację polskiego dorobku artystycznego. W priorytetach: Muzyka oraz Teatr i taniec można także uzyskać dofinansowanie na wydanie książki tematycznie związanej ze sztuką.

Do rozdysponowania grantodawca przeznaczył łącznie 35 000 000 zł. W ubiegłorocznych konkursach żadna z nielicznych bibliotek, które zdecydowały się aplikować, nie uzyskała dofinansowania.

³⁸ *Dziedzictwo kulturowe – Miejsca Pamięci Narodowej* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/miejsca-pamieci-narodowej.php>.

³⁹ *Dziedzictwo kulturowe – Ochrona zabytków* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/ochrona-zabytkow.php>.

⁴⁰ *Dziedzictwo kulturowe – Ochrona zabytków archeologicznych* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/ochrona-zabytkow-archeologicznych.php>.

⁴¹ *Rozwój Infrastruktury Kultury – Infrastruktura kultury* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/rozwoj-infrastruktury-kultury/infrastruktura-kultury.php>.

⁴² *Wydarzenia Artystyczne* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/wydarzenia-artystyczne/informacje-ogolne.php>.

Program Obserwatorium Kultury

W programie⁴³ mogą brać udział samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra i jednostki samorządu terytorialnego), organizacje pozarządowe, uczelnie oraz podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Dofinansowanie można zdobyć na prowadzenie badań, w tym na: analizy kondycji sektora sztuk wizualnych, ewaluacje wpływu wyników diagnoz na działanie kulturalne w regionie, analizy zmian w sferze kultury, diagnozy dynamiki funkcjonowania środowisk twórczych.

Operatorem programu jest Departament Mecenatu Państwa, a pula środków to 3 000 000 zł. W ubiegłym roku do konkursu zgłoszono jeden projekt przygotowany przez bibliotekę, który nie uzyskał dofinansowania.

Zakończenie

Przed pisaniem wniosku trzeba bardzo uważnie przeczytać regulamin, przyjrzeć się celom strategicznym priorytetu, kwotom, o jakie można wnioskować (oraz wymaganej wysokości wkładu własnego), tabeli z wykazem kosztów kwalifikowanych w projekcie, a także kryteriom oceny. Warto również zajrzeć do wniosków wzorcowych, gdzie znajdziemy np. pytania pomocnicze, dodatkowe podpowiedzi lub informację o tym, ile znaków można wpisać w odpowiedzi na konkretne pytanie.

Ciekawą lekturą dla każdego, kto próbuje uzyskać środki z programów MKiDN, będzie raport przygotowany przez Obserwatorium Żywej Kultury⁴⁴. Dokument zawiera m.in. dane dotyczące zależności między poszczególnymi elementami oceny wniosku a uzyskaniem dotacji. Według autorek: *Wszystkie priorytety w programie Promocji czytelnictwa nie wykazały zbieżności pomiędzy ocenami merytorycznymi i strategicznymi*⁴⁵.

Warto również przejrzeć treść wniosków tych projektów, które w ubiegłorocznych konkursach zostały zakwalifikowane do realizacji. Opisy można uzyskać od instytucji sterujących poszczególnymi programami w ramach prośby o dostęp do informacji publicznej. Treść wszystkich złożonych wniosków jest do uzyskania w tym trybie w ciągu dwóch tygodni od daty złożenia podania. Prośbę można wystosować mailowo, odpowiedź może również zostać wysłana w formie elektronicznej.

⁴³ *Obserwatorium Kultury* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/obserwatorium-kultury.php>.

⁴⁴ FATYGA, B. BAKULIŃSKA, J.A., Projekt autoewaluacji i ewaluacji Programów Ministra Kultury. Raport z Badań Propozycja metod i narzędzi. W: *Obserwatorium Żywej Kultury – Sieć Badawcza* [on-line], [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://ozkultura.pl/sites/default/files/strona-archiwum/PROJEKT%20AUTOEWALUACJI%20I%20EWALUACJI%20PROGRAM%C3%93W%20MINISTRA%20KULTURY%20I%202015.pdf>.

⁴⁵ Tamże, s. 83.

Bibliografia:

1. „Podaj hasło” – oferta dydaktyczna dla wielkopolskich bibliotekarzy. W: *Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu* [on-line]. Poznań: WBPiCAK, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.wbp.poznan.pl/biblioteka/projekty/gra-planszowa-odkrywcy-internetu-o-bezpieczenstwie-w-sieci>.
2. 75. rocznica śmierci Stanisława Ignacego Witkiewicza. W: *Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu* [on-line]. Poznań: WBPiCAK, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.piw.pl/fragmenty/kolejne_tomy.htm.
3. MILEWSKA, P. Granty dla bibliotek – gdzie aplikować w listopadzie (cz. 2) . W: *bibliosfera.net* [on-line], [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://paula.bibliosfera.net/2014/11/granty-dla-bibliotek-gdzie-aplikowac-w-listopadzie-cz-2/>.
4. Bibliocamp — edukacja medialna — kultura. Podsumowanie projektu. W: *Platforma Kultury* [on-line], [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.platformakultury.pl/artykuly/133685-bibliocamp--edukacja-medialna--kultura-podsumowanie-projektu.html>.
5. *BiblioFeel. Projekt integrujący bibliotekę i społeczność lokalną* [on-line]. Kalisz Pomorski: BP, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://biblio-feel.blogspot.com/>.
6. *Biblioteka – dodaj do ulubionych* [on-line]. Rokietnica: Fundacja IBRAS, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://ibras.org/o-nas/projekty/biblioteka-dodaj-do-ulubionych/>.
7. *Cyfrowe korzenie* [on-line]. Katowice: Biblioteka Śląska, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.bs.katowice.pl/de/glowna/wiecej/744>.
8. *Dziedzictwo kulturowe – Kultura ludowa i tradycja* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/kultura-ludowa-i-tradycyjna.php>.
9. *Dziedzictwo kulturowe – Miejsca Pamięci Narodowej* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/miejsca-pamieci-narodowej.php>.
10. *Dziedzictwo kulturowe – Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/ochrona-dziedzictwa-kulturowego-za-granica.php>.
11. *Dziedzictwo kulturowe – Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/ochrona-i-cyfryzacja-dziedzictwa-kulturowego.php>.
12. *Dziedzictwo kulturowe – Ochrona zabytków* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/ochrona-zabytkow.php>.
13. *Dziedzictwo kulturowe – Ochrona zabytków archeologicznych* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/ochrona-zabytkow-archeologicznych.php>.
14. *Dziedzictwo kulturowe – Wspieranie działań muzealnych* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/dziedzictwo-kulturowe/wspieranie-dzialan-muzealnych.php>.
15. *Edukacja – Edukacja artystyczna* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/edukacja/edukacja-artystyczna.php>.
16. *Edukacja – Edukacja kulturalna* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/edukacja/edukacja-kulturalna.php>.
17. *Edukacja – Edukacja medialna i informacyjna* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/edukacja/edukacja-medialna-i-informacyjna.php>.

18. *Elektroniczne Biuro Obsługi Interesanta* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <https://esp.mkidn.gov.pl>.
19. FATYGA, B. BAKULIŃSKA, J.A., Projekt autoewaluacji i ewaluacji Programów Ministra Kultury. Raport z Badań Propozycja metod i narzędzi. W: *Obserwatorium Żywej Kultury – Sieć Badawcza* [on-line], [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://ozkultura.pl/sites/default/files/strona-archiwum/PROJEKT%20AUTOEWALUACJI%20I%20EWALUACJI%20PROGRAM%C3%93W%20MINISTRA%20KULTURY%20%202015.pdf>.
20. Jerzy Ficowski – Lewe strony widoków. W: *Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu* [on-line]. Poznań: WBPiCAK, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://wbp.shoparena.pl/pl/p/Jerzy-Ficowski-Lewe-strony-widokow/351>.
21. *Literacki Sopot* [on-line], [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.literackisopot.pl/>.
22. Marcin Sendeci – Pamiątka z celulozy. W: *Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu* [on-line]. Poznań: WBPiCAK, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://wbp.shoparena.pl/pl/p/Marcin-Sendeci-Pamiatka-z-celulozy/349>.
23. MILEWSKA, P. Granty dla bibliotek – gdzie aplikować w listopadzie (cz. 3). W: *bibliosfera.net* [on-line], [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://paula.bibliosfera.net/2014/11/granty-dla-bibliotek-gdzie-aplikowac-w-listopadzie-cz-3/>.
24. *Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-z-lat-ubieglych/programy-mkidn-2013.php>.
25. *Obserwatorium Kultury* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/obserwatorium-kultury.php>.
26. Ogłaszamy konkurs Książka Roku Polskiej Sekcji IBBY. W: *Polska Sekcja IBBY* [on-line]. Warszawa: Polska Sekcja IBBY, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.ibby.pl/?p=2007>.
27. *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Edukacja – priorytet 3 – Edukacja medialna i informacyjna* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141009Edukacja-priorytet_3-Edukacja_medialna_i_informacyjna.pdf.
28. *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 1 – Literatura* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 1 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141001Promocja_literatury_i_czytelnictwa_%E2%80%93_priorytet_1-Literatura.pdf.
29. *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 1 – Promocja czytelnictwa* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 1 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141009Promocja_literatury_i_czytelnictwa-priorytet_2-Promocja_czytelnictwa.pdf.
30. *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 1 – Promocja czytelnictwa* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 10 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141009Promocja_literatury_i_czytelnictwa-priorytet_2-Promocja_czytelnictwa.pdf.
31. *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja literatury i czytelnictwa – priorytet 2 – Promocja czytelnictwa* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 5–6 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141009Promocja_literatury_i_czytelnictwa-priorytet_2-Promocja_czytelnictwa.pdf.
32. *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 4 – Partnerstwo publiczno-społeczne* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 2 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20150317_Promocja_literatury_i_czytelnictwa-priorytet_4-Partnerstwo_publiczno-spoeczne.pdf.

33. *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 3 – Czasopisma* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141020Promocja_literatury_i_czytelnictwa_%E2%80%93_priorytet_3_%E2%80%93_Czasopisma.pdf.
34. *Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2015. Promocja Literatury i Czytelnictwa – priorytet 2 – Promocja czytelnictwa* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015, s. 10-11 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2015/dokumenty/20141009Promocja_literatury_i_czytelnictwa-priorytet_2-Promocja_czytelnictwa.pdf.
35. *Rozwój Infrastruktury Kultury – Infrastruktura kultury* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/rozwoj-infrastruktury-kultury/infrastruktura-kultury.php>.
36. *Skład zespołu eksperckiego na 2014 r.* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2014/dokumenty/20140319Zespol_sterujacy-Promocja_czytelnictwa.pdf.
37. *Skład zespołu eksperckiego na rok 2014 ds. Literatury* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.mkidn.gov.pl/media/po2014/dokumenty/20140319Zespol_sterujacy-Literatura.pdf.
38. *Wariacje na temat... – projekt* [on-line]. Żelów: BPMiG, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://bibliotekazelow.blogspot.com/2014/09/wariacje-na-temat-projekt.html>.
39. *Wydarzenia Artystyczne* [on-line]. Warszawa: MKiDN, 2015 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2015/wydarzenia-artystyczne/informacje-ogolne.php>.
40. *X Sosnowieckie Dni Literatury 6 maja–4 czerwca 2014* [on-line]. Sosnowiec: MBP, 2014 [dostęp 13.03.2015]. Dostępny w: http://www.biblioteka.sosnowiec.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=189:program&catid=96&Itemid=1181.